

3. Výkonnost odvětví

Tempo růstu HPH v první polovině roku výrazně zrychlilo. Dařilo se všem hlavním odvětvím – nejvíce zemědělství, lesnictví rybnářství a také zpracovatelskému průmyslu.

Hrubá přidaná hodnota (HPH)¹ ve všech odvětvích ekonomiky v 1. pololetí posílila meziročně o 3,8 %. Zrychlení výkonu ilustrovala mezikvartální tempa. Zatímco na sklonku loňského roku byl vykázán růst 0,5 %, v 1. čtvrtletí 2017 pak 1,6 % a v následujících třech měsících již 2,3 % (nejvyšší mezičtvrtletní přírůstek ve více než dvacetileté historii sledování). HPH se navyšovala již sedmnácté čtvrtletí v řadě – v úhrnu se tak výkon všech odvětví posílil o celou šestinu. O meziroční růst HPH se v 1. pololetí zasloužilo všech deset hlavních odvětvových uskupení. Největší měrou přispěl tradičně zpracovatelský průmysl (2,0 p.b.). Nejdynamičtěji se letos, stejně jako po celý loňský rok, navyšovala HPH v odvětví zemědělství, lesnictví a rybnářství (v 1. pololetí o +7,9 % meziročně, za poslední čtyři roky v úhrnu dokonce o 31 %).

Příznivá ekonomická situace v hlavních exportních teritoriích společně se silící tuzemskou poptávkou přispěly ve 2. čtvrtletí k téměř 7% růstu průmyslové produkce.

Velmi dobrou kondici průmyslu dokládají podrobnější údaje z podnikových statistik. Jeho výkon (dle indexu průmyslové produkce)² po silném mezikvartálním růstu na počátku roku (+3,4 %, nejvyšším od konce roku 2014) posílil během 2. čtvrtletí o dalších 1,8 %. Rostl tak téměř dvojnásobným tempem než v EU a mírně předčil i silící průmysl v Německu (+1,7 %). Meziroční výkon³ průmyslu v Česku vystoupal z 4,9 % v 1. čtvrtletí na 6,8 % v následujícím kvartále, a dosáhl tak nejlepšího tempa od poloviny roku 2011, kdy se „vzpamatovával“ z důsledků hluboké recese. Za těmito výsledky stála dobrá ekonomická situace v hlavních exportních teritoriích, ale i silící tuzemská poptávka.

Přetrvával silný růst automobilového průmyslu i jeho hlavních subdodavatelů.

Klíčovou roli si nadále udržovala tradiční „hnací odvětví“ českého průmyslu – výroba motorových vozidel spolu s nejbližšími návaznými obory. Produkce v automobilovém průmyslu byla v obou letošních čtvrtletích meziročně o desetinu vyšší. Na základě údajů o tržbách i zakázkách lze soudit, že rychleji rostla zahraniční poptávka. Pokračoval i další růst fyzického množství vyrobených osobních automobilů⁴. Na vlně rozvoje automobilového průmyslu se v 1. pololetí vezla výroba elektrických zařízení (+8,4 %), jakož i plastikářství a gumárenství (+9,2 %). Výrazně zrychlilo tempo produkce ve výrobě počítačů, elektronických a optických přístrojů (ze 7,5 % z počátku roku na 18,1 % v následujícím čtvrtletí). Přispělo k tomu i oživení domácí poptávky (hodnota tuzemských zakázek vzrostla ve 2. čtvrtletí meziročně o 22 %).

Strojírenská produkce zrychlila na nejvyšší tempo za posledních šest let. Plně obnovené kapacity chemického průmyslu umožnily překonat úroveň produkce před haváriemi.

Pro celou ekonomiku bylo příznivé, že v letošním roce ožily významné průmyslové obory, které jsou ve větší míře navázány i na domácí poptávku. Strojírenská produkce vzrostla v 1. pololetí nejvyšším tempem (7,7 %) za posledních šest let. Podstatné bylo i plné obnovení výrobních kapacit v chemickém průmyslu, jež se projevilo jak v zakázkách (+25 %), tak i navýšením produkce (21 %), která již překonala úroveň před haváriemi (2. čtvrtletí 2015). Navýšení dočasně omezených výrobních kapacit i relativně chladnější zima se odrazily ve vyšší produkci energetiky (o 2,6 %). Z hlediska váhy produkce druhý nejvýznamnější zpracovatelský obor – kovovýroba – rostl letos o 5,4 % (v samotném 2. čtvrtletí se produkce navýšila o více než 8 %). Z malých oborů se dařilo zejména exportně zaměřenému farmaceutickému průmyslu, jehož produkce stoupla meziročně o desetinu a za čtyři roky o více než čtvrtinu. Od poslední recese plynule roste také papírenský, nábytkářský a textilní průmysl.

Produkce v těžebním průmyslu mezičtvrtletně klesala již posedmé v řadě, po loňském oživení se snížil výkon v hutnictví a slévárenství.

I přes příznivý vývoj průmyslu jako celku však nadále existovaly obory, u nichž se projevovaly negativní tendence. V těžebním průmyslu poznamenaném útlumem těžby černého uhlí se produkce v mezičtvrtletním vyjádření snižovala již posedmé v řadě. V úhrnu se tak za necelé dva roky zredukovala o bezmála 20 %. V hutnictví a slévárenství došlo během loňského roku k částečně stabilizaci (i vlivem zavedení antidumpingových cel na dovozu některých výrobků z oceli z Číny do EU). V letošním roce se však produkce v tomto odvětví v Česku (na rozdíl od EU) opět mezičtvrtletně

¹ Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištěném o sezónní a kalendářní vlivy.

² Zahnutá odvětví: Těžba a dobývání, Zpracovatelský průmysl, Energetika. Všechna meziroční tempa produkce (na úrovni odvětvových sekcí i oddílů) jsou očištěna o kalendářní vlivy.

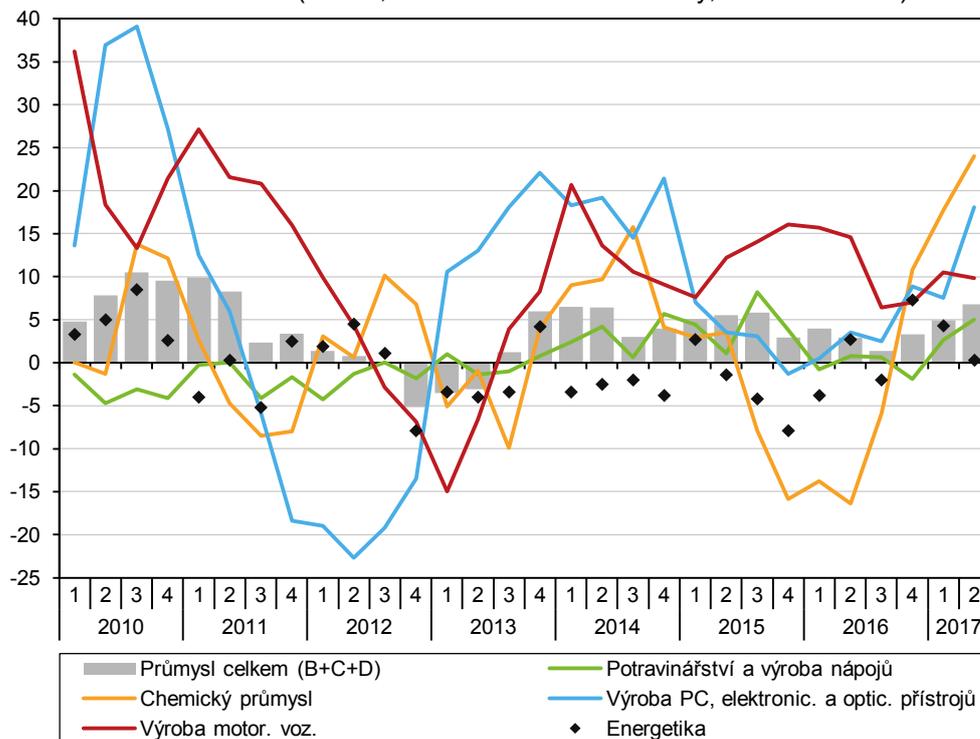
³ V obou letošních čtvrtletích se do výkonu průmyslu výrazně promítaly kalendářní vlivy. V 1. čtvrtletí bylo meziročně o tři pracovní dny více, ve 2. čtvrtletí naopak o čtyři dny méně. Bez očištění o tyto vlivy činil na počátku roku 2017 růst průmyslu 7,5 %, v následujícím čtvrtletí jen 3,2 %. Rozdíl mezi očištěnou a neočištěnou produkcí byl ve 2. čtvrtletí (3,6 p.b.) nejvyšší v historii sledování (od roku 2001).

⁴ Podle údajů Sdružení automobilového průmyslu bylo v Česku za prvních sedm měsíců roku 2017 vyrobeno 823 tis. osobních automobilů, meziročně o 6,2 % více. Růst zaznamenala i většina výrobců ostatních druhů motorových vozidel.

Pokles objemu tuzemských zakázek se podepsal na nižších výkonech výrobců ostatních (především kolejových) dopravních prostředků.

snížovala, nadále se mírně redukovala rovněž zaměstnanost. Po krátkodobém oživení v letech 2015 a 2016 produkce v oděvním průmyslu letos opět poklesla (o 4,5 % meziročně). Zatímco domácí poptávka nadále rostla, objem zahraničních zakázek, jakož i tržby z přímého vývozu oděvním podnikům, klesal. O více než 7 % nižší výkon zaznamenala oprava a instalace strojů a zařízení. Šlo zároveň o jediný zpracovatelský obor, jehož letošní produkce byla oproti konci poslední recese (1. pololetí 2013) nižší. O desetinu se letos snížil výkon i ve výrobě ostatních (zejména kolejových) dopravních prostředků. Ten je však tradičně vzhledem k charakteru zakázek značně volatilní. Na výsledku se podepsal nižší objem tuzemských objednávek.

Graf č. 5 **Produkce v průmyslu a ve vybraných zpracovatelských odvětvích** (reálně, očištěno o kalendářní vlivy, meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Růst objemu nových zakázek ve většině sledovaných průmyslových odvětví pokračoval. Projevil se efekt obnovení výrobních kapacit v chemickém průmyslu.

Zásoba práce v podobě nových průmyslových zakázek⁵ nadále rostla. Její meziroční dynamika byla v úhrnu za celé pololetí srovnatelná s tempem dosaženým v první polovině roku 2016. Zatímco na počátku letošního roku přibýlo zakázek o desetinu, v následujícím čtvrtletí o 3,6 %. V obou čtvrtletích zaznamenala meziroční růst většina z dvanácti sledovaných odvětví. Horší výsledky pocítil textilní průmysl a také výrobci dopravních prostředků. Mírný pokles v automobilovém průmyslu ve 2. čtvrtletí (o 2 %) souvisel s velmi vysokou loňskou základnou (růst o 32 %). Tempo růstu tuzemských zakázek převýšilo v obou letošních čtvrtletích obdobná tempa u zahraniční poptávky. Projevil se zde efekt plného obnovení výrobních kapacit chemického průmyslu, který mohl opět ve větší míře akceptovat rostoucí poptávku tuzemských podniků.

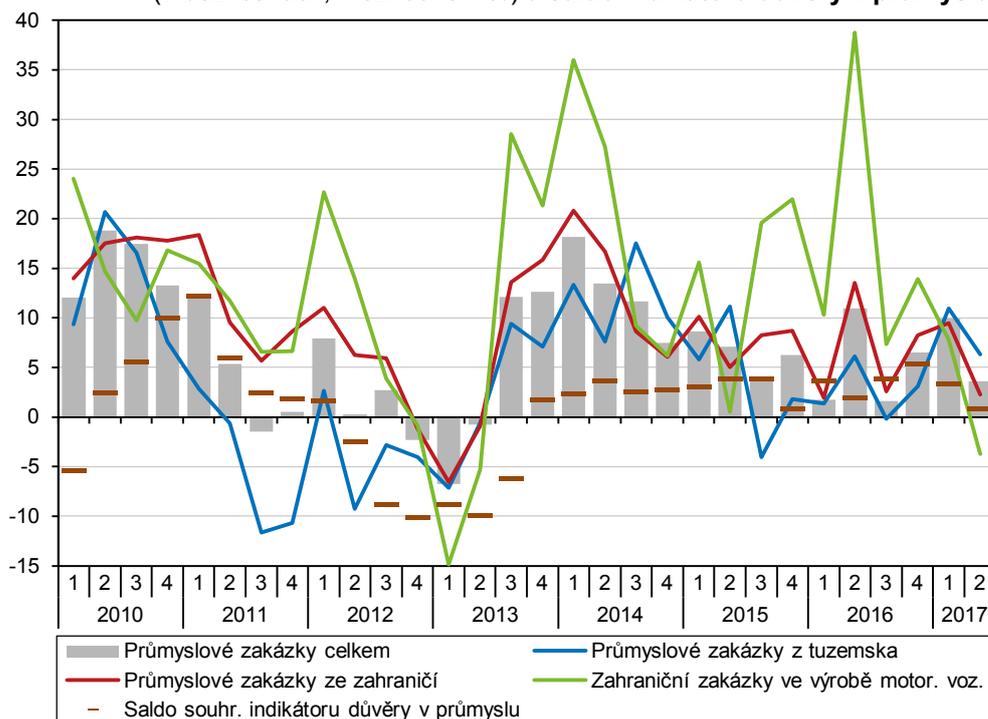
Nálada podnikatelů v průmyslu zůstávala přes mírné zhoršení v posledních šesti měsících stále pozitivní.

Nálada podnikatelů v průmyslu (dle sezónně očištěného salda indikátoru důvěry) zůstávala nadále mírně pozitivní. V průběhu roku 2017 však mírně oslabovala a v květnu dosáhla nejnižší hodnoty za posledních devatenáct měsíců. Růst výrobní činnosti v příštích třech měsících očekávalo v průběhu srpna 24 % průmyslových podniků (v samotné energetice 40 %). Meziročně se mírně zvýšil podíl podniků uvažujících ve stejném horizontu o navýšení zaměstnanosti (z 16 % na 20 %), a to především ve zpracovatelském průmyslu. Podniky v těžebním průmyslu ve větší míře naznačovaly možnou stabilizaci zaměstnanosti. Podíl podniků považujících nedostatek pracovní síly za bariéru růstu se na počátku 3. čtvrtletí vyšplhal na rekordních 41 %. Poprvé od 1. čtvrtletí 2008 předčil vliv nedostatečné poptávky, a stal se tak nejvýznamnějším limitujícím faktorem dalšího rozvoje průmyslových podniků.

⁵ Průmyslové zakázky se sledují pouze ve vybraných oddílech CZ-NACE (13, 14, 17, 20 až 21, 24 až 30), které vyrábějí převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek.

Graf č. 6 **Nové zakázky v automobilovém průmyslu, v průmyslu celkem (v běž. cenách, meziročně v %) a saldo indikátoru důvěry v průmyslu**

Zdroj: ČSÚ

Stavební produkce ve 2. čtvrtletí ožila. Mezičtvrtletně posílila nejvíce od počátku roku 2015.

Inženýrské stavitelství zatím k oživení stavebnictví nepřispělo. Jeho výkon limituje nízký objem veřejných investic.

Mírné oživení zahajované bytové výstavby na přelomu let 2016 a 2017 však zatím rostoucí napětí mezi nabídkou a poptávkou příliš neovlivnilo.

Hodnota nových tuzemských zakázek meziročně posílila již třetí čtvrtletí v řadě. Přispělo k tomu i inženýrské stavitelství.

Větší zakázky však stavebnictví nadále scházely.

Výkon stavebnictví se po silném loňském poklesu způsobeném výpadkem mimořádných růstových faktorů v první polovině roku 2017 mírně zlepšil. Stavební produkce v mezikvartálním vyjádření na počátku roku sice stagnovala, ve 2. čtvrtletí již ale posílila o 3,6 % (nejvíce od začátku roku 2015). Po pěti čtvrtletích se zastavil meziroční pokles produkce, jejíž tempo ve 2. čtvrtletí vzrostlo o 7,7 %⁶. Přispělo k tomu však pouze váhově významnější pozemní stavitelství (s růstem o 13,4 %), neboť výkon inženýrského stavitelství nadále klesal (-4,5 %). Oproti 2. čtvrtletí 2013, kdy celé stavebnictví dosáhlo nejnižšího výkonu od vstupu ČR do EU, byla letošní produkce o 14,1 % vyšší. Za absolutním vrcholem (4. čtvrtletí 2007) však stále o bezmála o pětinu zaostávala. Příznivějším výsledkům pozemního stavitelství pomáhalo v první polovině roku i oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů meziročně stoupl o pětinu, na čemž se nejvíce podílely rodinné domy (+1,3 tis.). Proti velmi nízké loňské základně výrazněji přibýlo i bytů v bytových domech (BD). Jejich počet (3,6 tis.) se však oproti 1. pololetím let 2014 i 2015 prakticky nelišil a v relaci s dosud rekordní hladinou (1. pololetí 2008) nedosahoval ani poloviny. Na meziročně vyšším počtu BD se podílela především výstavba v Olomouckém kraji a také Praze, ve které počet BD narostl z 522 na 1022 (přesto šlo v tomto období roku o druhý nejnižší počet zahájených bytů po roce 2001). Přetrvávající nízký objem výstavby ještě více vyostřoval napětí mezi nabídkou a poptávkou (posílenou rostoucími příjmy domácností i stále nízkými úrokovými sazbami hypoték) a přispíval k silnému růstu cen rezidenčních nemovitostí v Praze, ale i v ostatních regionech.

Poptávka po stavebních pracích ožila. Hodnota nových tuzemských zakázek⁷ se navyšovala již třetí čtvrtletí v řadě. V úhrnu za 1. pololetí 2017 meziročně posílila o osminu. Důležité bylo, že pozitivní vývoj signalizovalo jak pozemní (+5,3 %), tak i inženýrské stavitelství (+18,9 %). Pololetní růst byl v obou hlavních stavebních oborech naposledy zaznamenán v roce 2014. I přes dílčí oživení nadále stavebnictví scházely větší stavby. Průměrná hodnota nově uzavřené zakázky sice proti velmi nízké loňské úrovni o desetinu vzrostla na 3,2 mil. korun (v roce 2014 se však blížila 4 mil). Celková zásoba práce zahrnující všechny dosud nerealizované zakázky činila na konci 2. čtvrtletí 142 mld. korun. Její meziroční pokles (o 3,6 %) byl téměř výhradně ovlivněn zakázkami v zahraničí, jejichž váha na celkové zásobě práce stavebních

⁶ Meziroční údaje o stavební produkci jsou korigovány o kalendářní vlivy. Bez tohoto očištění by produkce ve 2. čtvrtletí 2017 rostla jen o 5,4 %.

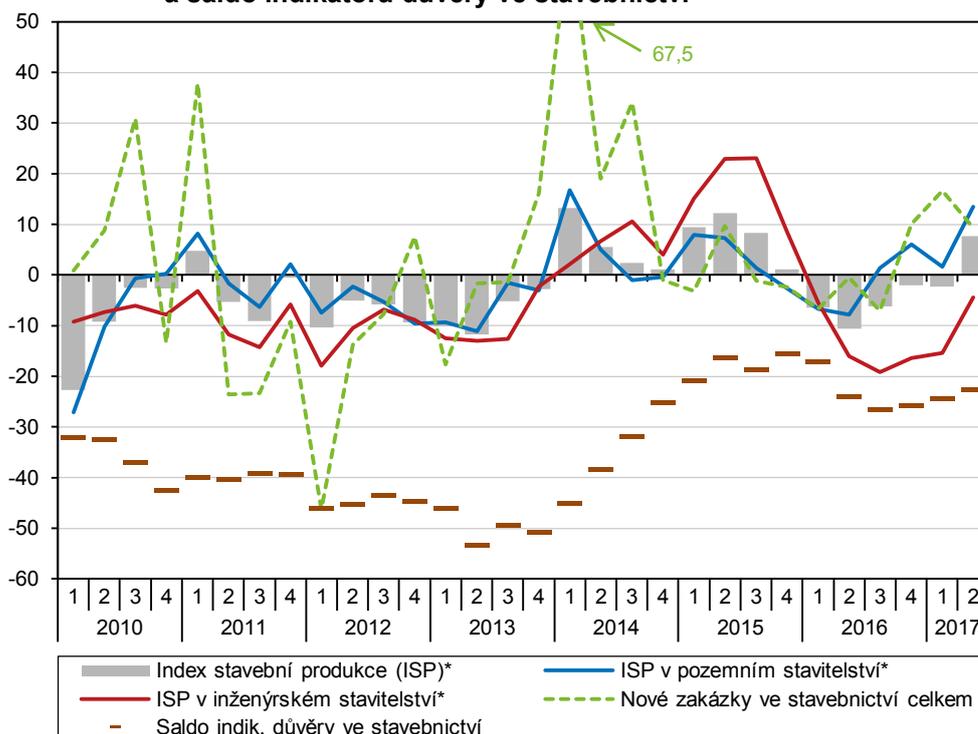
⁷ Údaj zahrnuje pouze stavební podniky s 50 a více zaměstnanci.

Důvěra podnikatelů ve stavebnictví se od konce roku 2016 mírně zvyšovala, nadále však zůstávala hluboce v negativním pásmu.

Vnímání nedostatečné poptávky jako bariéry růstu se za poslední rok snížilo. Faktor nedostatku zaměstnanců naopak posílil trojnásobně.

podniků v průběhu roku 2017 poklesla na nižší hodnotu (12,4 %) za poslední čtyři roky. Již čtyři pololetí v řadě pokračoval růst orientační hodnoty vydaných stavebních povolení – nejvyšších temp dosáhla letos, podobně jako vloni, nová výstavba nebytových budov. Sezónně očištěné saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví se během první poloviny roku mírně zlepšovalo a v červnu dosáhlo nejlepšího výsledku od února 2016, kdy ještě dozníval mimořádný vliv dočerpávání evropských fondů na infrastrukturní projekty. I nadále však zůstávalo saldo důvěry v hluboce negativním pásmu. Dle nejaktuálnějších srpnových údajů očekávala v příštích třech měsících růst výrobní činnosti necelá šestina podniků a jen o málo menší podíl predikoval pokles. Přibírat zaměstnance plánovala desetina podniků. Očekávání celkové poptávky, stavební činnosti i zaměstnanosti se ve srovnání s loňským srpnem významně nezměnilo. Nedostatečnou poptávku indikovala jako bariéru růstu polovina stavebních podniků (nejméně od dubna 2009). Na druhou stranu faktor nedostatku zaměstnanců byl v srpnu 2017 zmiňován třikrát častěji než o rok dříve (8 %).

Graf č. 7 **Stavební produkce*, hodnota nových zakázek (meziročně v %) a saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví**

*Očištěno od vlivu počtu pracovních dnů.

Zdroj: ČSÚ

Růst tržeb ve vybraných službách výrazně zrychlil. Dařilo se všem hlavním odvětvím.

Růst tržeb ve vybraných službách⁸ na počátku roku výrazně zrychlil. Zatímco v poslední čtvrtině loňského roku činil meziroční růst tržeb „jen“ 1,6 %, na počátku roku 2017 vystoupal na 5,3 % (nejvíce od konce roku 2007). Následující čtvrtletí tento pozitivní vývoj potvrdilo (+5,7 %). V obou letošních čtvrtletích přispívaly k růstu všechny sledované odvětvové sekce služeb. Na počátku roku byly služby taženy hlavně váhově nejsilnějším odvětvím – dopravou a skladováním (s téměř třetinovým příspěvkem k celkovému růstu). Ve 2. čtvrtletí role tohoto odvětví oslabila ve prospěch informačních a komunikačních činností a též ubytování, stravování a pohostinství.

Tržby v letecké dopravě výrazně ožily, rostly nejvyšším tempem po roce 2005.

Tržby v dopravě a skladování rostly letos oproti 1. pololetí 2016 o 4,6 %. Příznivějšího výsledku dosáhly všechny druhy dopravy. Z nich vyčnívala především vleklou recesí silně zasažená letecká doprava, jež zaznamenala nejlepší výsledek (+14,9 %) po roce 2005. Dařilo se i skladování a vedlejším činnostem v dopravě (+5,3 %), které díky úzké vazbě na průmysl patří dlouhodobě k nejdynamičtější oblasti služeb. Silný růst vykazovalo také ubytování (+11,9 %) spolu se stravováním a pohostinstvím (13,2 %). Obě odvětví těžila z rostoucí spotřeby domácností doplněné rozvojem příjezdového cestovního ruchu. V samotném 2. čtvrtletí vzrostl počet přenocování nerezidentů

Rozvoj cestovního ruchu se odrazil také ve vysokém růstu tržeb v ubytování, stravování a pohostinství.

⁸Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za služby jsou očištěny o kalendářní vlivy ve stálých cenách.

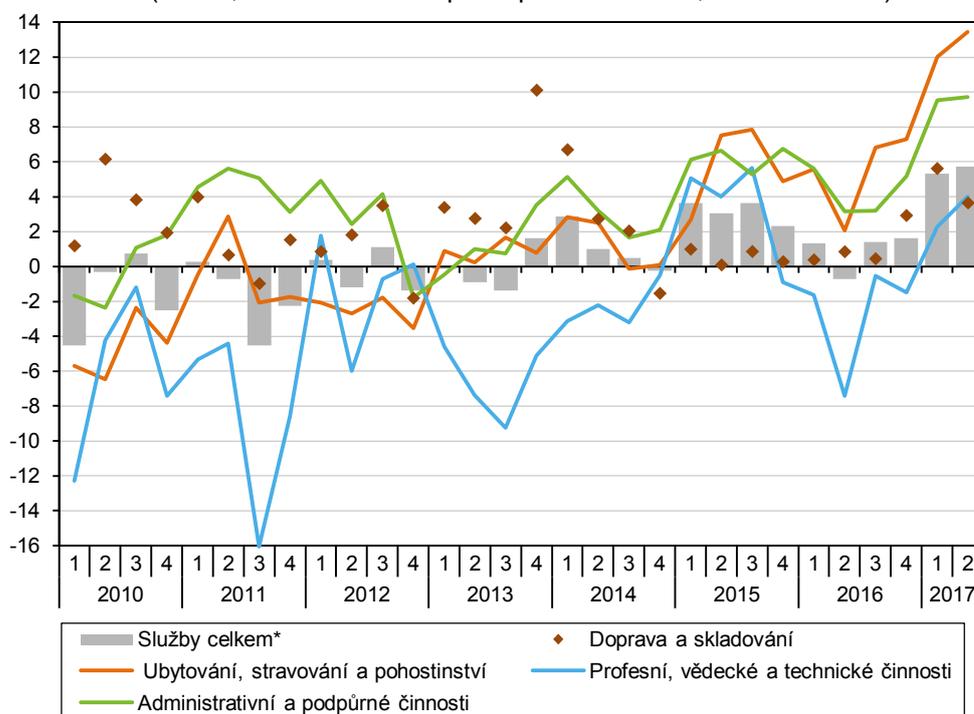

Sílila poptávka po informačních a komunikačních činnostech. Dlouhodobě se dařilo i pracovním agenturám.

Růst zakázek ve stavebnictví se projevil také vyšší poptávkou po projektových činnostech. Tržby architektonických a inženýrských činností po šesti čtvrtletích opět vzrostly.

v hromadných ubytovacích zařízeních o 15,6 %. O 4,4 % posílily v 1. pololetí také informační a komunikační činnosti, kde dlouhodobě roste poptávka zejména po zpracování dat, webových portálech a hostingu, programování a poradenství v oblasti IT. Opačně na tom byl filmový a hudební průmysl, ve kterém se letos tržby o osminu snížily. V odvětví profesní, vědecké a technické činnosti tržby posílily o 3,2 % a zaznamenaly také v rámci prvních pololetí teprve druhý meziroční růst po roce 2008. K letošnímu růstu v tomto odvětví přispěly se stavebnictvím silně provázané architektonické a inženýrské činnosti, které ožily po šesti čtvrtletích nepříznivého vývoje. V 1. pololetí výrazně vzrostla poptávka také po fotografických, návrhářských, překladatelských činnostech (+8,5 %). Pokračoval dynamický růst tržeb za průzkum trhu a veřejného mínění, naopak reklamní činnosti spíše stagnovaly. O téměř desetinu letos vzrostly tržby v odvětví administrativní a podpůrné činnosti, kde se tradičně dařilo zejména pracovním agenturám (+17,3 %). Výrazně ožily cestovní agentury, kanceláře a jiné rezervační a související činnosti, které dosáhly nejlepšího výsledku (13,2 %) za posledních deset let. Proti vrcholu konjunktury (1. pololetí 2008) byly však jejich letošní tržby stále o více než čtvrtinu slabší.

Graf č. 8 Tržby ve službách* a jejich vybraných odvětvových sekcích (reálně, očištěno od vlivu počtu pracovních dnů, meziročně v %)

*Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb.

Zdroj: ČSÚ

Růst maloobchodních tržeb byl v posledních dvou a půl letech stabilní, mírně kolísal těsně pod 6% hranicí.

Tempo růstu tržeb za nepotravinářské zboží vystoupalo nejvýše za posledních deset let. Pokračoval i dynamický růst internetového prodeje.

Z pohledu zaměstnanců se velmi příznivá situace na pracovním trhu odrážela ve svižném růstu disponibilních příjmů domácností. Tento faktor společně s více než dva roky trvajícím optimistickým naladěním spotřebitelů vyústil ve vysokých tempích růstu maloobchodních tržeb. Ty v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 5,7 %, ve 2. čtvrtletí o 6,5 %⁹. O téměř čtvrtinu více stržili internetoví prodejci. Maloobchod tradičně táhly váhově nejvýznamnější tržby za nepotravinářské zboží, jejichž růst se během roku vyšplhal až na 9,4 % (ve 2. čtvrtletí) a dosáhl nejvyššího tempa od konce roku 2007. V 1. pololetí se dařilo hlavně prodeji počítačového a komunikačního zařízení, výrobkům pro kulturu a rekreaci. Výrazně ožil také maloobchod s oděvy, obuví a koženým zbožím (10,6 %). Tržby za potraviny proti tempům z první poloviny loňského roku letos ubraly (na +2,4 %), totéž platilo i pro prodejce pohonných hmot (+4,8 %, z loňských +7,2 %). Celkové maloobchodní tržby rostly v ČR v 1. pololetí více než dvojnásobným tempem k EU (+2,7 %). Česko se tak zařadilo v pořadí zemí na šesté místo (u nepotravinářského zboží na čtvrté). Těžiště růstu v EU bylo soustředěno v zemích střední a východní Evropy. V Německu i Francii maloobchod rostl mírně přes 3 %, růst pod 1,5 % zaznamenaly Belgie, Dánsko, Itálie a Španělsko.

⁹ Data nezahrnují motoristický segment. Údaje o maloobchodu jsou očištěny o kalendářní vlivy ve stálých cenách.